

A fentebbi sorok nyomatása közben jelent meg Petermann német geographusnak egy értekezése és egyik angol barátjához intézett levele, melyben, az imént kifejezett nézetekkel ellentétben, a pólus elérését épen nem tartja kétségbeesett vállalatnak és iparkodik az angol irányadó köröket nézetének megnyerni, sőt némi reményt is táplál az iránt, hogy Anglia legközelebb egy újabb expeditiót fog szervezni s megkísérti a kérdés megoldását. Petermann határozott sikert jósol a vállalatnak, azon még most is megingatatlán meggyőződéséből, hogy a sarki nyílt tenger csakugyan létezik. Véleménye szerint a Golf-áram, mely a mexikói öbölből kiindulva meleg vizet visz észak felé, még a legmagasabb északra is elég melegen érkeznek meg arra, hogy ott a jégképződést meggátolja: a Golf-áram menetét kell tehát kipuhatolni és ezen az uton iparkodni fölfelé a pólusig. — Az áram útjára nézve valószínűnek tartja, hogy az a póluson vezet keresztül, s csak annak elérése után fordul ismét a földteke másik oldalán délnek. Az angolok járta utat csak a lefelé jövésre tartja használhatónak, ámbár még arra is alkalmazsabbnak véli a Behring-szorost. A fölmenetelre leginkább Grönland keleti partját ajánlja. Nézete szerint az áramlat mentében a tenger vagy nagyobbbrészt jégmentes, vagy csak könnyű jéggel van fődve. Vastag jég csak ott képződik, a hol épen nem, vagy csak igen kis részben úszhatik el délfelé.

P. P.

IV. NÉPSZERŰ ELŐADÁSOK GYŪJTEMÉNYE.

A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT már több év óta rendez tudományos előadásokat a művelt közönség számára. A vegytani intézet nagy előadó terme már évek óta, kora ősztől késő tavaszig, minden hónap első péntekjén egy-egy „Természettudományi Estély“ színhelye, melyen a főváros szaktanárai, kiki a maga tudományköréből, népszerű előadásokat tartanak.

A Természettudományi Estélyek nagy mértékben fölkellették a művelt közönség érdeklődését, és lényegesen hozzájárultak a társulat legfőbb feladatának, a természettudományok megkedveltetének előmozdításához.

A társulat választmánya, tapasztalva a közönség érdeklődését ez előadások iránt, és látva, hogy mily teljes odaadással és lankadatlan figyelemmel kíséri a

nagy számú gyülekezet az előadó szavait, meggyőződött arról, hogy a fogékonyság nagy mértékben meg van a közönségben, s hogy az elért siker, az előadások szaporításával és czélszerű beosztásával, még tetemesen fokozható lenne.

Ekkoráig évenként 7—8 ilyen természettudományi estély tartatott, egy-egy hónapi időközzel, mindenik külön-külön tárgyból és külön-külön előadótól. A rövid 1 1/2 óra alatt — egy-egy előadás pedig nem igen tarthat tovább — az előadó a választott tárgynak, kivált ha a terjedelmet kissé tágasabban szabta ki, csakis felszínét érinthette, s nem igen bocsátkozhatott behatóbb és több oldalról megvilágosító magyarázatokba.

E bajon a társulat választmánya a jelen évi téli időszak beálltával akként

kívánt segíteni, hogy az eddigi egyes szakgatott előadások helyett, gyorsan egymásra következő estélyeken, 2—3 előadásból álló kis ciklusok tartását léptette életbe, mindenik előadónak annyi estét engedvén, a mennyi alatt a szorosán körvonalazott s terv szerint megválasztott tárgyat kellőképen kifejtheti. Természetes, hogy az ekként megfogalmazott terv serény keresztülvitele az előadások számának legalább is megkétszerezését tette szükségessé. — Gondoskodni kellett továbbá arról is, hogy az így tartott előadások a terem falain kívül szélesebb körökben is elterjedhessenek, és nem csak a fővárosi, hanem a vidéki közönség hasznára is *nyomtatásban* megjelenhessenek.

Eddigelé a természettudományi estélyeken tartott előadások, bár a tárgyhalmaz miatt sokszor megkétséve, a társulat Közlönyében láthattak napvilágot. De ez most már, az előadások száma és szövegek terjedelme megkétszereződvén, tényleg lehetetlenné vált, hacsak a Természettudományi Közlöny minden egyéb rovatát: a külföldi dolgozatok ismertetését, az Apróbb Közleményeket és a Társulati Ügyek közlését végkép ki nem akartuk szorítani. Okvetetlenül egy külön vállalatot kellett megindítani.

E vállalat már tényleg meg van indítva. Címe: „Népszerű Természettudományi Előadások Gyűjteménye“ kiadja a k. m. Természettudományi Társulat. Az egyes előadások külön füzetekben jelenvén meg, a társulat ez új működési ágát röviden „Füzetes Vállalat“-nak is nevezhetjük. — Ekkoráig 4 füzet jelent meg belőle, ú. m.

1. füzet. PULSZKY FERENCZ-től: *Az őstörténelmi leletekről Magyarországon*. Előadott 1876. október 13-án.

2. füzet. KLEIN GYULÁ-tól: *A rovar-
evő növényekről*. 6 fametszetű ábrával. Előadott 1876. november 3-án.

3. füzet. LENGYEL BÉLA-tól: *A szén-
ről és fontosabb vegyületeiről*. Előadott 1876 november 24-én és folytatólag december 1-én.

4. füzet. WARTHA VINCZÉ-től: *A természetes festőanyagokról és A mesterséges festőanyagokról*. 5 fametszetű ábrával. Két előadás, 1876. december 8-án és folytatólag december 15-én.

A legközelebbi füzetekben HERMAN OTTÓ, FODOR JÓZSEF, SZABÓ JÓZSEF, THAN KÁROLY és THANHOFFER LAJOSTól stb. lesznek előadások.*

Az itt körvonalozott eljárást követve, Estélyeink, mint a londoni Royal Institutionbeli Lecturek, és Füzetes Vállalatunk, mint a berlini Sammlung gemeinverständlicher wissenschaftlicher Vorträge, a művelődés valódi tényezőivé válhatnak; így csakhamar egy egész kis népszerű természettudományi könyvtárt bocsáthatunk közre, melynek ismeretét a későbbi előadók joggal feltehetik s tartalmát lassanként kiegészíthetik. Ez úton bizonyára sokat használhatnánk a természettudományi ismeretek elterjedésének, s irodalmunkat egy igen bőséges gyűjteménnyel gazdagíthatnók.

A társulat válaszmánya megtette az első lépést; a tagoktól, szellemi és anyagi támogatásuktól függ, hogy a szépreményű eszme gyümölcsöző ténynyé váljék.

* Az eddig megjelent előadások lényegének rövid foglalátát a legközelebbi füzetben ismertetjük. — Az előfizetés feltételei a múlt novemberi füzet borítékán és a decemberi füzet 486-ik lapján vannak felsorolva.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.